

Прокопова Ольга

к.пед.н., доцент кафедри

Павельчук Юрій

к.тех.н., доцент кафедри

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ Й ВИХОВАННЯ У СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах сучасного українського суспільства постає потреба молодого покоління в досягненні успіху, що пов'язане з особистісною самореалізацією.

Студентська молодь, звичайно, потребує цілеспрямованого позитивного впливу на ціннісну систему. Результативність такого впливу безпосередньо залежить від продуманої та ефективної моделі навчально-виховного процесу у ЗВО як інституту соціалізації особистості.

Відомо, що більшу частину часу студенти проводять у стінах навчального закладу. У процесі реалізації освітньо-виховного процесу університет не тільки формує професійні компетенції, а й впливає систему цінностей студентів.

До пріоритетних завдань діяльності сучасного закладу вищої освіти належать: 1) підготовка конкурентоспроможних висококваліфікованих кадрів, затребуваних на ринку праці, які успішно адаптуються до швидко мінливих соціальних реалій; 2) забезпечення високої якості професійної освіти, що відповідає вимогам сучасної дійсності та задовольняє потреби особистості, суспільства, держави, роботодавця; 3) розвиток високого рівня особистісної, моральної, громадянської культури студентів, за допомогою створення і реалізації вищим навчальним закладом відповідної системи навчання, виховання, сприятливої моделі соціалізації.

У контексті вирішення цих завдань українські виші сьогодні накопичують практичний досвід, здійснюють потужну роботу, що має позитивні результати. Все інтенсивніше відбувається впровадження інноваційних освітніх технологій, реалізується практико-орієнтоване навчання. Оскільки сучасні студенти прагнуть до самореалізації, то у рамках виховної роботи проводяться заходи, спрямовані на підтримку та розвиток їх лідерського потенціалу, задоволення потреб із самореалізації, суспільного визнання особистісних успіхів, досягнень.

Як показує практика, сучасні молоді люди володіють раціональним мисленням, усвідомлюють залежність життєвого успіху від власних зусиль, цілеспрямованості, й переважно свій вибір, щодо обрання подальшої фахової спрямованості, зробили самостійно, обдумано й свідомо, керуючись інтересом до професії, бажанням стати професіоналом у даній галузі. Так, 57,8% від кількості опитаних нами в 2018р. студентів ПДАТУ самостійно визначилися з професією, де навчаються. Основним мотивом вибору професії було «бажання стати професіоналом у даній галузі та інтерес до професії» - 54,6%. Менше тих,

хто керувався мотивами: «було легше вступити» - 22,6%, «Престижність професії» - 13,7%, «престижність вищої освіти» - 14,7%, «Наявність стабільного заробітку» - 3,6% та ін.

Успішну самореалізацію у професійній сфері студенти пов'язують, перш за все, з можливістю займатися улюбленою справою - 66,9%, реалізацією своїх здібностей, знань, умінь, навичок, отриманих в вузі - 47%.

Однак, незважаючи на те, що серед студентів незначну частку становлять ті, хто впевнений у неважливості трудової діяльності за отриманою у вузі професії - 12,7%, все ж планують працювати за отриманим вузі фахом більше половини від кількості опитаних - 66%.

Також, до важливих завдань, що пов'язані з досягненням ефективності професійного навчання, виховання, особливо сьогодні, коли закладах вищої освіти, поряд з програмами підготовки фахівців, бакалаврів, реалізуються програми підготовки магістрів, є організація продуманої роботи з розвитку наукового потенціалу студентів. Необхідно виявляти здібних до наукової діяльності студентів та послідовно формувати у них навичок дослідницької роботи. Гонитва за показниками масового залучення до наукової діяльності студентів, які не мають до неї жодних здібностей та інтересу, через публікацію у збірниках праць низького рівня (нехай і ретельно відредагованих науковими керівниками), що не характеризуються новизною, науково-практичною значимістю, не сприяє вирішенню завдань з розвитку студентської науки, а лише призводить до нівелювання в очах студентів цінності науки. З боку вищого навчального закладу потребує уваги вирішення завдання - серйозного та відповідального підходу до набору магістрантів (наявність у студентів здібностей, інтересу, навичок дослідницької роботи, базової освіти, отриманої до вступу до магістратури).

Формальні, низькоякісні, погано організовані наукові заходи, як і недостатня компетентність викладача вишу, не можуть сприяти вирішенню задач з якісної підготовки кадрів, розвитку науки, освіти.

Складні процеси трансформації, не цілком сприятливі економічні, культурні реалії соціуму, поширення у ньому індивідуалістичних, прагматичних, утилітарних, розважальних цінностей, гірших зразків західної масової культури, принципів жорстокості, байдужості, егоїзму та ін., визначають ряд проблем, що виявляються у молодіжному студентському середовищі. Так, наприклад, результати соціологічних опитувань, проведених у різні роки, а також наукові публікації інших вчених дозволяють відмітити: 1) недоліки моральної, громадянської, правової культури, 2) надзвичайно низький рівень реальної участі в суспільному, політичному житті, вирішенні проблем суспільства, 3) переважання за межами вузу дозвілля розважального характеру, істотне домінування в ньому вестернізованих цінностей над етнокультурними, споживчих орієнтацій над креативними та ін.

Тому одними із основних завдань вищого навчального закладу є поглиблення виховного процесу з розвитку моральної та громадянської

культури студентської молоді (орієнтування на високі зразки спілкування і поведінки) в міжособистісних, професійно-ділових сферах; збереження таких цінностей як чесність, порядність, працьовитість, доброзичливість, толерантність; формування здорового способу життя, соціальної активності, патріотизму, колективізму тощо.

Звичайно, вузом реалізується виховна робота в даному напрямку. Однак її результативність, на наш погляд, залежить не від чисельності заходів, а їх якості, змістовності, продуманості, концептуальної злагодженості, системності, чіткої спрямованості на досягнення конкретних виховних цілей.

Ефективність виховної моделі роботи вузу, таким чином, визначається компетентністю підбору і вибудовування усіх її складових елементів в єдиному ідейному концептуальному просторі, здатному впливати на цінності студентів. Багато що залежить і від особистісних якостей, професіоналізму викладачів, кураторів, керівників структурних підрозділів вищого навчального закладу, як агентів соціалізації студентів.

Список використаних джерел

1. Faten Al Nadzhar, Liaska O., Prokopova O., Hutsol T. Developing Media Competency through Media Education among University Students. *Official Proceedings of ICMC 2018 -1st International Conference on Media and Communication, 19-21 March 2018. Abu Dhabi, UAE*. Pp. 225-231.
2. Бех І. Д. Модель професіонала у контексті сучасної соціокультурної ситуації. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2001. № 3. С. 57–62.
3. Гуцол Т.Д. Організація наскрізної виховної роботи студентів при підготовці агроінженерних кадрів. *Науковий вісник НАУ*. 2008. С. 79-83
4. Закатнов Д. О. Технологія підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення: монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 160 с.
5. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.
6. Іщенко, Т.Д., Хоменко, М.П., Ляска, О.П. Реформування освіти. Роздуми, підсумки та пропозиції. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. Випуск 4. С.44-51.
7. Кавецький В. Є. Підготовка учнів загальноосвітніх шкіл до професійного самовизначення в сучасних умовах : дис...канд. пед. наук : 13.00.07. Тернопільський експериментальний інститут педагогічної освіти. Тернопіль, 2000. 19 с.
8. Прокопова О.П., Павельчук Ю.Ф. Особливості формування комунікативної культури студентів вищих навчальних закладів. *Професійно-прикладні дидактики*. 2018. № 5. С. 97-102.
9. Прокопова О.П., Повх О.Г. Формування культури спілкування студентів вищого навчального закладу. *Професійно-прикладні дидактики*. 2017. №2. С.196-202.